

SARRAL. ESGLÉSIA DE SANTA MARIA. Timpà.

El timpà. Del primitiu temple, quan es construí l'actual, es conservà la porta d'entrada amb el seu timpà que s'adossà al mur sud. El timpà és una notable peça romànica del segle XIII. Té forma semicircular, un motiu vegetal ondulat ressegueix la vora i en el centre hi ha tres arcades sostingudes per columnes amb capitells esculpits. La del centre aixopluga la imatge de la Mare de Déu amb l'Infant al qual li manca el cap. Les altres dues contenen una figura humana masculina, la de la esquerra s'identifica amb sant Joan Evangelista i la de la dreta seria un profeta.

Recopilació i fotos, Joan Codina i Bernaus

BIBLIOGRAFIA

Catalunya Romànica, vol. XXI: el Tarragonès, el Baix Camp, l'Alt Camp, el Priorat i la Conca de Barberà.

Guies: Catalunya romànica, vol. 15: la Segarra, l'Urgell i la Conca de Barberà.

Montblanc: fulletons de l'Oficina de Turisme.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 103

13 de febrer de 2011

CONCA DE BARBERÀ

MONTBLANC

La vila Ducal de Montblanc és la capital de la comarca. Es a uns 350 m d'altitud, prop de la confluència dels rius Francolí i Anguera i al peu de les Muntanyes de Prades.

Història

L'origen de la vila, cal situar-lo en el llogaret de Duesaigües – confluència dels rius ja esmentats -. L'any 1150, aquest lloc fou repoblat i colonitzat per Pere Berenguer de Vilafranca a instàncies del comte de Barcelona Ramon Berenguer IV, que li ordenà canviar el nom de la vila pel de Vila-salva.

MONTBLANC. SANTA MARIA LA MAJOR. Façana principal.

El lloc era poc segur i pocs anys més tard, el 1163, el comte rei Alfons I el Cast atorgà una nova carta de població, tot ordenant que es traslladessin al tossal anomenat Montblanc (actual Pla de Santa Bàr-

el lloc era poc segur i pocs anys més tard, el 1163, el comte rei Alfons I el Cast atorgà una nova carta de població, tot ordenant que es traslladessin al tossal anomenat Montblanc (actual Pla de Santa Bàr-

bara). El 1170, ja s'havia bastit en el turó un castell i una mica més avall la primitiva església romànica de Santa Maria, el cementiri i el mercadal.

Durant el segle XII, rebé privilegis i favors reials a fi d'incentivar el seu creixement i fou construït, en el camí reial, el pont romànic damunt el riu Francolí anomenat Pont Vell. El segle XIII, la vila experimentà un gran creixement urbanístic, es construïren: l'església de Sant Miquel, el Santuari de la Serra, el convent de Sant Francesc, la Casa de la Vila, el Casal dels Josa i el carrer dels Jueus.

El màxim esplendor de la vila s'assolí el segle XIV, passà a tenir un pes polític i econòmic importants, en diverses ocasions s'hi reuniren les Corts Catalanes, fou cap d'una vegueria i es bastiren: L'església de Santa Maria la Major, l'hospital de Sant Marçal, el Casal dels Alenyà, les muralles – per substituir l'antic castell -, s'acabà el Palau Reial i es començaren l'hospital de Santa Magdalena, el Casal dels Desclergue i el Palau-fortalesa del Castlà.

Es creà el Ducat de Montblanc, però, a la segona meitat del segle XV, arribà l'inici de la decadència que s'agreguà els segles següents. La recuperació s'inicià a finals del segle XVIII amb l'extensió del conreu de la vinya. Hi hagué un segle d'esplendor econòmic, fins l'arribada de la fil·loxera. Als inicis del segle XX, es construí el Celler Modernista obra de l'arquitecte César Martinell –deixeble de Gaudí – que es la seu de la Cooperativa de Vinicultors i s'elaboren vins i cava.

Pont Vell

És romànic, construït en el camí reial per creuar el riu Francolí en

finestrals de la façana s'efectuaren en la reforma esmentada. Actualment és l'Arxiu Històric Comarcal.

Les muralles

Foren bastides en temps del rei Pere III el Cerimoniós a partir de l'any 1366. Fou la obra militar medieval més important de Catalunya.

Tenen un perímetre de 1500 m, 31 torres i 2 torres-portal. Tota la mural·la és amb merlets i camí de ronda, es divideix amb quatre trams, cadascun amb un nom: al sud, el de sant Francesc; a ponent, el de Sant Jordi; al nord, el Baluard de Santa Anna i a llevant, el de Santa Tecla. De les torres, la més important és la "dels Cinc Cantons", és l'única de planta pentagonal i està situada en un angle de la muralla. Les torres-portal, les dues són interessants, la de Sant Jordi –té tres pisos- perquè és la més ben conservada i la de Bové és l'única construïda per les quatre cares.

Casal dels Josa

Es bastí el segle XIII i possiblement pertanyés a les Escrivanies. En el segle XVIII, fou la residència de la família Josa que el reformaren molt. Avui en dia, és la seu del Museu Comarcal.

Centre d'Interpretació de l'Art Rupestre (CIAR)

És un museu monogràfic sobre l'art rupestre que està ubicat en l'antiga presó. Conté una descripció del corresponent a la península ibèrica i més àmpliament el de les muntanyes de Prades, declarats Patrimoni Mundial per la UNESCO.

Sarral

Història

El lloc de Sarral, dit en un principi Saüc, encara que està documentat l'any 1076, va ser el 1180 que el rei Alfons I el Cast concedí una carta de franquesa que fou quant naixé la vila. Va seguir un procés similar a Montblanc, es bastiren un castell -sembla que era situat al lloc on actualment hi ha la Casa de la Vila- i la primitiva església romànica -documentada el 1194-. Més tard, també en temps del rei Pere III el Cerimoniós, se substituï el castell per unes muralles amb quatre portals. Els carrers de Sant Joan, de Santa Llúcia i de sant Francesc, que envolten el nucli vell de la vila, sembla que serien la línia de les muralles.

Església de Santa Maria

El temple primitiu romànic, va ser totalment enrunat quan els exèrcits del rei Joan II el Sense Fe entraren a la vila l'any 1464. Fou substituït per un de nou de gòtic, que a la seva vegada ho fou, el segle XVIII, per l'actual barroc.

MONTBLANC. ESGLÉSIA DE SANT MIQUEL.

Reial Monestir i Santuari de la Serra

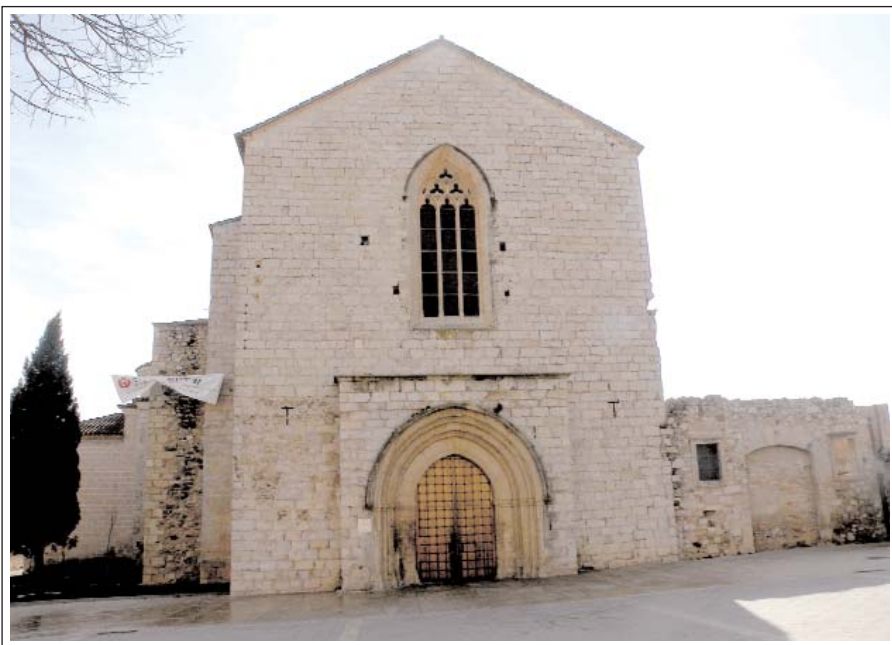
Era un convent de monges clarisses, documentat el 1295. A l'església conventual s'hi venera una imatge de la Mare de Déu, que segons la tradició, fou portada a Montblanc per la princesa grega Eudòxia Làscaris, que el 1296 fundà el monestir.

L'església i el convent són gòtics, foren bastits al segle XIV, però han estat modificades i restaurades moltes vegades.

A l'interior de l'església, al costat esquerre del presbiteri; hi ha l'antiga creu de terme, que seria de l'època de la fundació de la vila, anomenada "Creu Verda" perquè el fust es de jaspí verd, la part inferior és l'original m'entre que la superior és un afegit modern a causa de la seva destrucció al segle XIX. Encastada en el fust, hi ha la primitiva imatge de la Mare de Déu i el Nen, és d'alabastre policromat, té 34 cm d'alçada i encara que es datava en el segle XII, pel seu estil, s'hauria de retardar fins a finals del XIII. Aquesta imatge, va convertir el monestir en un santuari important de peregrinatge i actualment és la patrona de la població.

Convent de Sant Francesc

És situat fora de les muralles i està documentat l'any 1287. S'hi celebraren les Corts de Catalunya de l'any 1414 convocades pel rei Ferran I.

MONTBLANC. CONVENT DE SANT FRANCESC.

Es conserva solament l'església d'estil gòtic primerenc (segle XIII - XIV). És un edifici d'una sola nau amb capelles laterals, capçada per un absis poligonal i amb coberta de fusta suportada per arcs diafragmàtics. El claustre i la resta de dependències desaparegueren perquè, després de la desamortització, s'emprà com a presó i poc després com a destileria i magatzem. Actualment, l'Oficina Municipal de Turisme ocupa l'antiga Capella del Santíssim, d'estil barroc (segle XVI).

Església de Santa Maria la Major

És l'església parroquial de la vila. Primerament se'n construí una de romànica documentada l'any 1170, també citada "església de Monte Albo" el 1194 en una butlla que el papa atorgà a l'arquebisbe de Tarragona.

Al segle XIV, davant el creixement econòmic i demogràfic, hom decidí enderrocar l'existent i bastir-ne una de nova més gran. El nou temple s'inicià vers el 1352, però les obres es pararen a causa de la crisi econòmica de la Pesta Negra i restà inacabat. L'any 1528 es repregueren les obres, però en la Guerra dels Segadors de 1651 fou destruïda parcialment –principalment el frontispici i la façana de ponent-, finalment es continuà la construcció que durà fins l'any 1668.

La façana principal és molt bonica, d'estil barroc i consta de tres nínxols amb escultures que representen els apòstols i el Pare Etern. L'edifici és d'estil gòtic, d'una sola nau coberta amb voltes de creueria que en les claus, esculpides, hi ha escenes de l'Antic Testament, absis poligonal i onze capelles. En l'interior de l'església hi ha obres de gran categoria: L'orgue data de

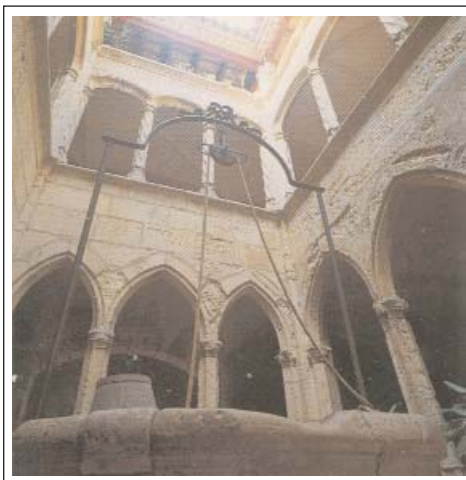

MONTBLANC. SANTA MARIA LA MAJOR. Interior.

1607 i és un dels més importants de Catalunya. Un retaule gòtic de pedra policromada, ubicat a la capella de Sant Antoni, dedicat als sants Bernat i Bernabé. Un altre retaule gòtic, del segle XV – XVI, a la capella de Santa Anna i a l'altar major, la imatge gòtica de fusta policromada de la Verge amb l'Infant.

Hospital de Santa Magdalena

És un edifici del segle XIV que fou reformat al XVI. Era l'antic hospital de la Confraria dels Pobres de Crist. L'església és amb coberta de fusta i arcs diafragmàtics. L'hospital té dues plantes i un bonic claustre central. Els

MONTBLANC. HOSPITAL VELL DE SANTA TECLA. Claustre.

MONTBLANC. MURALLA DE SANT JORDI.

fundar-se la vila el segle XII. La part alta s'hagué de refer diverses vegades a causa de les riuades, també s'hagué de reconstruir, l'any 1966, l'ull nord volat durant la Guerra Civil. Malgrat tot això, manté l'estructura romànica original.

Església de Sant Miquel

El primitiu edifici romànic, probablement fou construït a finals del segle XII, però no està documentat fins el 1300 i és per això que es considera del XIII. A mitjan del XIV, s'edificà una nova església, més gran d'estil gòtic i de l'antiga només en resta la façana de ponent amb la portada d'accés al temple, i el campanar.

La portada situada al mig de la façana, és d'arc de mig punt format per grans dovelles i amb una motllura que fa de guardapols. Està constituïda per tres arcs en degradació, a ambdós costats del portal hi ha dues columnetes amb capitells llisos que reben els dos arcs més exteriors. L'aparell es constituït per filades de carreus ben escairats a trencajunt.

El temple gòtic, és de nau única amb capelles situades en els contraforts. La coberta és de fusta policromada, a dues vessants i suportada per arcs diafragmàtics.

En aquesta església se celebraren les Corts de Catalunya de 1307, 1333 i 1370.

MONTBLANC. MONESTIR I SANTUARI DE LA SERRA.